

Jubilej Špelce Čopič

18. oktobra 2012 je praznovala svoj devetdeseti rojstni dan dr. Špelca Čopič, naša priznana umetnostna zgodovinarica, častna članica Slovenskega umetnostnozgodovinskega društva (SUZD) in prva dobitnica Nagrade Izidorja Cankarja za življenjsko delo, ki je bila podeljena leta 1999.

Njeno življenje in opus sta predstavljena v Zborniku za Špelco Čopič, ki ga je SUZD izdal leta 2006. Študirala je v Ljubljani v času, ko so na oddelku za umetnostno zgodovino poučevali France Stele, Vojeslav Mole in Rajko Ložar. Študij je nadaljevala v Parizu. O svojem bivanju v Parizu in tudi o vzdušju v domovini ob začetkih njene kariere je spregovorila v enem od redkih bolj osebno obarvanih zapisov, v članku Povojno desetletje v reviji M'ars letnik III, št. 2,3, poletje-jesen 1991, str. 48–52. Spomnim se njenega nagovora ob praznovanju njene osemdesetletnice v Moderni galeriji in le obžalujemo lahko, da v svoji skromnosti ne pristaja na intervjuje. Ti bi lahko bolj plastično predstavili njene širino, spoštljivost in toleranco, včasih pogrešane vrline v naši stroki.

V svoji službeni karieri je bila sprva kustosinja v Narodni galeriji, nato pa dolgotletna profesorica umetnostne zgodovine na ljubljanski Akademiji za likovno umetnost. Ob rednem delu je poglobljeno raziskovala slovensko slikarstvo, še predaneje pa se je posvetila slovenskemu kiparstvu 20. stoletja. Njena bogata bibliografija izpričuje rezultate njenega dela, ki so ključna literatura za vse raziskovalce slovenske likovne umetnosti 20. stoletja. To niso le njena temeljna pregledna dela, kot so *Forma viva 1961–1981* (1983, soavtor Stane Bernik), *Slovensko slikarstvo* (1966), *Ljubljansko kiparstvo na prostem* (1991, soavtorja za starejše gradivo Sonja Žitko, Damjan Prelovšek), *Javni spomeniki v slovenskem kiparstvu prve polovice 20. stoletja* (doktorska disertacija iz 1977, ki jo je v knjižni obliki izdala Moderna galerija leta 2000). Njene študije so natisnjene v mnogih monografijah slovenskih umetnikov in v razstavnih katalogih, ki so jih izdali mnogoteri muzeji in galerije, tu naj poudarimo njeno sodelovanje z beograjskim Muzejem savremene umetnosti pri šestih preglednih razstavah jugoslovanske umetnosti s skupnim naslovom *Decenije*. Ne smemo prezreti njenega kritiškega dela in zapisov v strokovnih revijah kot so *Likovna revija*, *Sinteza*, *Sodobnost*, zborniki predavanj *Sodobni slovenski jezik*, *književnost in kultura* pa tudi *dnevno časopisje*. Zanesljiva so njena gesla v *Enciklopediji Slovenije*.

Špelca Čopič (Foto: Dejan Habicht.
Z dovoljenjem Moderne galerije,
Ljubljana)

Razstavno dejavnost v Moderni galeriji v Ljubljani je sprva spremljala kot kritičarka, sledilo je nekaj njenih zapisov v katalogih razstav v Mali galeriji. Nato je bila vabljenjena k sodelovanju pri pripravah preglednih razstav Moderne galerije: opravila je izbor kiparstva za predstavitve na razstavah in v katalogih Slovenska likovna umetnost 1945–1978 (1979), Ekspresionizem in nova stvarnost na Slovenskem (1986). Pomemben je bil njen delež pri pripravi retrospektivnih razstav Zdenka Kalina (1985), Gojmirja Antona Kosa (1992), Jakoba Savinška (1994), Lojzeta Dolinarja (1996), Vena Piloni (2002).

Z veseljem sporočamo javnosti, da nam je dr. Špelca Čopič izkazala posebno čast s svojo odločitvijo, da svoje bogato študijsko gradivo, ki je nastalo ob njenih raziskavah, preda dokumentaciji-arhivu Moderne galerije, ki deluje v prenovljenih prostorih Muzeja sodobne umetnosti v muzejskem kompleksu Metelkova. Pridobili smo bogate dokumentarne kartoteke o delu slovenskih kiparjev in gradivo povezano z njenim strokovnim delom iz zadnjega obdobja, ki se nanaša na slovensko umetnostnozgodovinsko terminologijo. Gradiva še nismo v celoti prevzeli, a se že sedaj zahvaljujemo za njeno donacijo. Omogočili bomo, da bo njeno delo primerno hranjeno in dostopno strokovni javnosti. Gesto dr. Čopičeve razumemo po eni strani kot priznanje našemu delu in po drugi kot poziv k osveščanju o pomembnosti dokumentarnega gradiva, ki marsikdaj ob odhodu protagonistov ostane izgubljeno ali skrito, neprepoznano kot potencialni arhivski dokument in pomemben vir za raziskave.